REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
*Brașov*, piața mare *nr. 30.*
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare.— Publicărĭ maĭ dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-riĭ de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
*Administrațiunea*, Piața mare. Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 117. Brașov, Miercurĭ 29 Maiŭ (11 Iunie). 1902.

## Alegere de Episcop în Arad.

Poimâne, în 12 l. c. se va întruni în Arad sinodul eparchial electoral, pentru a-șĭ esercita un drept însemnat și de căpetenie, ce-i compete pe temeiul Statutului organic al bisericei române gr.-or. din Transilvania și Ungaria, alegêndu-șĭ episcop.

Am dis, că e însemnat și de căpetenie acest drept, fiind-că într'ênsul culmineză principiul autonomiei, care a fost pus ca temelie constituțiunei bisericescĭ înainte de asta cu trei-decĭ de anĭ.

Dela modul și chipul cum părinții sinodului vor sci sĕ cinstéscă și sĕ prețuéscă acest drept, se va puté conchide, în tabĕra amică și inimică, la seriositatea și maturitatea celor ce chemațĭ și datorĭ sunt sĕ-l folosescă cu cumpĕt și cu înțelepciune în interesul bisericei, al aședămintelor ei și al poporului credincios.

In mĕsura, în care dreptul apare a fi mai cardinal, el nasce și îndatorirĭ mai marĭ. Indatorirĭ față cu disciplina bisericéscă și îndatorirĭ față cu poporul și cu autoritatea morală, ce trebue sĕ o susțină și sĕ o păzéscă cei-ce conduc trebile și represintă biserica.

Atingem aicĭ un punct fórte delicat, décă vom avé în vedere împrejurările, în carĭ stă sĕ se îndeplinéscă, dupa trei anĭ, din nou alegerea de episcop în Arad. Cele ce au premers actului electoral, au fost — cu durere suntem silițĭ a-o mărturisi — pré puțin inspirate de sentimentul marei îndatorirĭ despre care vorbim, și de aceea nicĭ n'au putut avé efectul de-a conserva și scuti marele principiu al autorității în biserică. Agitația electorală, ce s'a pus în scenă în a doua edițiune de către cei-ce au întrodus'o, când cu alegerea rĕposatului episcop Iosif Goldiș înainte cu trei anĭ, cu atâta lipsă de sfială, de tact și de bun simț, la tóte a putut contribui, numai la întărirea autorităței și a vadei bisericei nu.

Nu vom turbura liniștea sufletéscă a celor, carĭ simt marele inconvenient, ce resultă pentru vada și pentru drepturile bisericei din limbagiul pătimaș, care s'a purtat în decursul agitației electorale, precum și din faptul că hărțuelele înverșunate au fost străplântate până și în colónele foilor strĕine, ci vom dice și de astădată ceea-ce am dis în ajunul alegerei de Episcop acum trei anĭ: Actul electoral numai atuncĭ va puté produce un resultat fericit, décă va domni bună armonie între membrii sinodului și décă în momentul solemnel al alegerii, cei-ce vor păși la urnă, nu vor avé în vedere decât marele interese ale bisericei și ale națiunei nóstre.

Décă ținta nu va fi ca toțĭ cei șése-decĭ, chiemațĭ în Sinod electoral, sĕ alégă pe omul doririlor lor, pe cel-ce va oferi garanțele cele mai marĭ, că va fi la înălțimea grelei sale chiemărĭ ca păstor sufletesc a celei mai marĭ diecese române — ca toțĭ aceștĭ sinodalĭ cu drept de vot, dicem, sĕ caute împreună pe cel mai vrednic și cel mai apt dintre candidațĭ; décă, din contră, se va trata numai de aceea ca fie-care sĕ voteze, fără considerație la interesul general, pentru candidatul sĕu; décă întrunirea electorală, ce se va ține de astă-dată în biserică, se va preface într'un teren de luptă pătimașe pentru-ca fie-care parte sĕ-și înmulțéscă voturile: atuncĭ acésta va fi un nou semn trist de desbinare, care multă vreme nu se va mai puté îndrepta, ci va aduce în viitor tot mai marĭ stricăciunĭ împedecând consolidarea mult dorită a bisericei, ale căreia aședăminte în trei decenii n'au putut prinde încă rădĕcinĭ destul de adêncĭ.

O dorință am avé și aceea este ca provedința sĕ îndrepteze lucrurile în diecesa Aradului pe cărarea păcii și a iubirei între frațĭ, și sĕ lumineze mințile părinților sinodului.

Sunt critice timpurile, prin care trecĕ biserica și ele pretind cea mai mare abnegare în interesul general!

---

**Delegațiunile austro-ungare** și-au încheiat lucrările, după o activitate de șése sĕptĕmânĭ. S'a votat budgetul comun pe 1903 și s'a votat și necesarul de 38 milióne, estraordinar, pentru nouĕle obuziere și pentru artileria de munte. Mai toțĭ oratorii, carĭ au vorbit în acéstă discuțiune, au declarat, că — deși situațiunea financiară e penibilă — votéză creditele în interesul puterii monarchiei și pentru menținerea armatei sale la înălțimea armatelor celorlalte puterĭ. In ședința de erĭ a delegațiunei austriace contele *Goluchowski* a mulțumit delegaților în numele guvernului comun. A mai rĕmas, ca și delegația ungară sĕ țină o ședință de verificare, după care își va închide și ea sesiunea.

---

## Congresul din Carlovĕț.

La 8 Iunie n. s'a deschis congresul sêrbesc în marea sală a gimnasiului din Carlovĕț. Inainte de deschidere, patriachul *Brancovicĭ* a ținut o vorbire, făcênd atențĭ pe membrii congresului sĕ-și dea tótă silința a duce la bun sfîrșit munca însemnată, ce le stă înainte.

S'a cetit apoi rescriptul regesc adresat comisarului reg. Bela *Tallian*, în care se spune, că Majestatea Sa s'a îndurat prea grațios a permite convocarea congresului pe diua de 8 Iunie n.

Cetirea rescriptului s'a făcut apoi și în limba sêrbéscă prin secretarul patriachului, în timp ce s'au dat câte-va focurĭ de tun, compania de onóre a dat o salvă și musica a cântat „Gotterhalte“. Comisarul regesc a adresat membrilor o vorbire, în care a spus, că în temeiul rescriptului prea înalt, deschide congresul național bisericesc sêrbesc. A continuat apoi în limba sêrbéscă, invitând pe membrii, ca după verificarea deputaților aleșĭ, sĕ alégă un vice-președinte mirean și notarĭ în numĕr de-ajuns. Pe patriarch îl rógă sĕ-i comunice la timpul sĕu lista deputaților verificațĭ și a membrilor congresului, pentru-ca înainte de ce congresul ar întra în desbaterĭ meritorie, sĕ-șĭ facă și el comunicările pe basa instrucțiilor, ce le-a primit dela locurile mai înalte.

La vorbirea de deschidere a comisarului reg., a rĕspuns patriarchul Brancovicĭ, salutându-l și aducênd omagii monarchului.

După-ce comisariul regesc a părăsit sala, conducĕtorul partidului radical și vice-președinte *in spe* al congresului, a *protestat contra faptului, că rescriptul regesc a fost cetit în limba maghiară*, fiind-că limba oficială legală a metropoliei este cea sêrbéscă, decĭ nu póte recunósce ca autentic, decât rescriptul tradus în limba sêrbéscă.

S'a ales apoi o comisiune verificătóre de 15 membri. S'a protestat în contra a 15 mandate, și cu acésta ședința de deschidere s'a închis la óra 1 d. a.

La banchetul, ce s'a dat în palatul patriarchului, comisarul *Tallian* a ținut un toast remarcabil. A dis, că simpatiile dintre Maghiarĭ și Sêrbĭ sunt de dată vechie, bărbații distinșĭ ai Sêrbilor din Ungaria au fost totdéuna bunĭ patriotĭ și mulțĭ dintre ei au fost figurĭ marcante în istoria maghiară. Toțĭ Sêrbii, carĭ pórtă la inimă drepturile bisericei lor și cărora li-e dragă esercitarea neturburată a autonomiei bisericei, sĕ înăbușe în inimile lor *orĭ-ce țintă laterală* și membrii congresului sĕ cumpĕnéscă serios influența lor, căcĭ așa pretind interesele autonomiei bisericei sêrbescĭ. Golesce paharul pentru buna înțelegere, pentru sănĕtatea și îndelunga viéță a patriarchului, episcopilor și a membrilor congresului.

---

## Agitația contra României.

Ceea-ce se scrie în organele marei finanțe din Europa contra României, își are resunetul sĕu și în organele micĭ evreescĭ din diferitele țĕrĭ.

Ne plângeam contra tonului lipsit de buna cuviință, ce domineză deja de mulțĭ anĭ în pressa șovinistă maghiară, dér ceea

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“.

## Bibliografia vechiă.

**(Din secolii 17 și 18.)**

— Fine. —

După stichurile reproduse, urméză érăși un cântec la „coconĭ morțĭ“ până la pag. 396, unde se începe capul din urmă sub titlul de „blăstĕmul afurisenie pe acei ómenĭ, carĭ o-ar ascunde acésta carte, au nu mi-o-ar da mie, ori rudenii mele, au pre séma besericei nu o ar numi sĕ fie.“

E caracteristic acest blăstem și afurisenie, pe cât de ciudate sunt și ideile scriitorului, și nu are mare merit literar, însĕ chiar pentru ciudățenia cuprinsului reproducem câte-va, ca așa deplin sĕ se pótă cunósce autorul, deși nu prea punem pond pe superstițiune, sĕ i-se satisfacă baremĭ în parte dorinței lui. Blăstemul se începe:

„Toțĭ creștinilor, acar în ce lege ațĭ fi, cari-'țĭ ceti și-'țĭ da de acésta carte, vĕ dau de scire, cum de mi s'ar pierde dela mâna mea, și o-ar ascunde, au de-o ar furá, au de o-ar luá cu puterea fără voia mea și o-ar ascunde, o-ar tupili, au o-ar arde, au o-ar vinde mai sus de un florint, Domnul Dumnedeu nu-i facă parte de nafură și de cuminecătură, noroc și sănĕtate nu aibă, bólele, amarurile..... și aceia, carĭ ar da sfat sĕ o piérdă orĭ sĕ o tupile, că sĕ nu mérgă înaintea dascălilor, cărtularilor, domnilor, boerilor, ca dóră, carĭ cumva s'ar socoti din îndemnarea și strălumінarea lui Dumnedeu, de o-ar ceti până o-ar petrece, ca sĕ védă și facă judecată, puté-s'ar da la tipografie sĕ se tipăréscă de nu tóte... vĕdênd lucru și pominoc domnedĕesc, ce a lucrat Dumnedeu... cu mine, cu un întunecat ce sunt ne învĕțând carte românéscă nice unguréscă, numai azbuchile am învĕțat, dintr'acea m'am dat a ceti, precum mĕ sci Dumnedeu, că nu minț, cu acea fórte mĕ rog... sĕ nu cumva care-va sĕ-o rumpețĭ au sĕ o ardețĭ.... éră cine ar fi unde-va și se va afla v'un creștin au doi sĕ védă și sĕ petrécă acésta carte...... și sĕ facă bine sĕ o pună în tipariŭ, Dumnedeu 'i-ierte pĕcatele....

„„De mi-s'ar mórte întêmplași nu se va afla v'un creștin ca acela, care sĕ o dee la tipografie sĕ-o tipăréscă și ar rĕmâne așa cumu-i acuma scrisă, și apoi s'ar reslăți, ar cădé din mână în mână, dela cărtulariu la cărtulariŭ, acela preot, dascăl, diac, diacon, au mirén, nemiș, mai mult se nu o ție de patru sĕptĕmânĭ la casa lui, ci o dee la alt preot, au cărtulariŭ, la acela éră patru sĕptĕmânĭ sĕ fie sĕ o cetéscă, dér de o-ar ține mai mult acela Dumnedeu sĕ nu-i lase necertațĭ pe aceia ómenĭ, carĭ o-ar ține la casa lor, au într'alt loc ascuns....

„Domne spodobesce-i pe aceia, carĭ s'or ține de cuvintele aceste și nu m'or huli, batjocuri, nu ș'or afla rîs de mine, că nu am scris cu fală acésta carte ce vedețĭ, cartea acésta nu numai tótă cine ar âmbla cu meșterșig sĕ o ție, sĕ o ascundă, ci și acésta hârtie ce am scris cu blăstem de o ar rumpe au ar tăia de aicia, Dumnedeu 'i-taie și rumpă viéța acelui om, o, Dómne milostivul de tine ascultă-mĕ. Amin“.

După acestea urméză „arătarea și numĕrul capetelor“, séu cuprinsul, care se estinde pe 10 fețe, apoi încheie cartea cu o rugăciune pentru toțĭ, dér mai ales pentru țéră și îndeosebĭ pentru vodă și porul țĕranilor. Drept specimen reproducem următórele:

„Oh Dómne, Dómne milostive puternicul ceriului și a pămêntului, care ai fost Dómne și eștĭ neschimbat în dumnedeirea ta cea nesĕvêrșită, socotesce Dómne tot norodul tĕu, care l'ai zidit Dómne din puterea ta.... din care viță și sĕmênță ai ales patriarchĭ, prorocĭ, apostolĭ și evangeliștĭ.... după aceștia împĕrațĭ, crai și domnĭ marĭ, în tótă lumea pe fața pămêntului, ce pórtă gândul tuturor feliurilor de norodurĭ, ce sunt în lume.... socotesce-ne rugăciunile nóstre pentru acest vodă alduit.... ce ne ai dat darul tĕu și-l ține pe norocul țĕranilor și spre întrămarea bесericilor și a mănăstirilor, fii Dómne întru ajutoriŭ.... când va avé dușmanĭ, vrăsmașĭ întru aliénul lui, împiedecă-i Dómne.... pornesce și tremite în curtea lui spătarĭ, cărtularĭ, dascălĭ cu temere și cu frică mare de Dumnedeu.... și ne ascultă și pe noi carĭ ne rogăm pentru viața lui, ascultă-ne Tatăl și Fiul și Duchul sfânt. Amin.“

Am descris pe scurt acest manuscris ca un product al literaturei poporale dela începutul secolului XVIII, deși nu s'ar păré de un moment însemnat pentru limbă și literatură în genere; are însĕ însemnătatea și meritul sĕu special, fiind-că provine dela un scriitor din popor, care, precum s'a putut vedé din cele citate, sciința, care a avut'o și-a câștigat'o cu diligința proprie prin cetit, și așa ca un autodidact.

ce se debitéză în organele de tiraj, redactate de perciunațĭ și vîndute pe strădile orașelor cu un creițar întrece orĭ-ce închipuire. Aceste fițuicĭ amărîte nu mai cunosc nicĭ o mĕsură în expectorațiunile lor, ele îșĭ dau „pólele peste cap“, cum dice vorba românéscă.

Ni-se trimite la redacție un exemplar din fițuica din Clușiŭ întitulată *„Kolozsvári Ujság“* din 28 Maiŭ, care se ocupă în prim articol de jidovii din România. Excerptăm câteva pasage din amintitul articol, care pórtă litlul „Az oláh bocskor“ (opinca română):

....*„Numai atâta trebue sĕ relevăm, că România, acéstă ciurdă valahă, care se numesce pe sine stat, și-a găsit pentru neomeniile și ticăloșiile sale legislative tovarășĭ credincioși în diplomația europénă“.*

„Nicĭ Ungaria n'a sciut sĕ se revolte cum ar fi trebuit de mișeliile ciurdei române. Și aicĭ s'a primit argumentația, că nu ne putem amesteca în afacerile interne ale României, nimenĭ n'a avut curagiul, sĕ spună adevĕrul, sĕ se refere la congresul din Berlin și pe basa acésta și în virtutea cinstei omenescĭ, *sĕ céră înfrânarea României*..... nicĭ pressa nu-șĭ face datoria la noi, ca *sĕ controleze fărădelegile vecinilor* și sĕ aducă la cunoscința lumei, că în acel colț, ce se numesce România, ce atentat se comite contra libertății poporului, *câștigată cu sângele milionelor de ómenĭ* (Jidovĭ?..)

„Décă n'am sci altele, de cât ceeace ne spune publicistul frances (?) d-l Bernard Lazare..... și atâta ar fi de ajuns, ca popórele civilisate ale Europei sĕ céră diplomației, sĕ forțeze *ciurda valahă* sĕ-șĭ îndeplinéscă datoria.

„Revoluția francesă în zadar a cerut atâta sânge. Adĭ suntem érășĭ pe punctul, că cetățenii pot fi ucișĭ fără sĕ fie pedepsițĭ criminalii și că nisce ciurde necivilisate, rĕzimate pe puterea formală a legii, îșĭ pot bate joc de tot ceea-ce Europa a eluptat prin lupte sângeróse“.

Expectorațiunile jupânilor dela Clușiŭ ar fi fórte tragice, décă n'ar fi atât de ridicule.

După acéstă declarație de rĕsboiŭ din partea redactorilor dela „Kolozsvári Ujság“, n'a mai rĕmas decât sĕ audim într'o di, că pe la Oituz séu prin vre-o altă strîmtóre, au trecut „trupele israelite“ în România, sĕ înfrâneze „ciurda valahă“, care nu socotesce drepturile cetățenilor, câștigate cu șiróie de sânge. *Ai vei*!

## Banffy teoreticianul.

Teoriile absurde, isvorîte dintr'un creer bolnav, lipsit de cea mai elementară logică și dintr'o inimă sĕlbatică, care în iubirea sa nerațională față cu poporul sĕu, nesocotesce condițiunile esențiale ale dreptății, comóră hărăzită tuturor popórelor, nu numai Ungurilor, espuse în terminĭ nebuloșĭ în trei articole,—le-a tradus oficiosul „Pester Lloyd“ și le-a făcut astfel accesibile și marelui public german. Pe basa acestor traducerĭ apoi, un scriitor de valóre din Berliu, cu numele Moltke, a presentat pe fostul ministru-președinte al Ungariei lumei civilisate în adevĕratele sale colorĭ. De aicĭ se esplică, probabil, că al patrulea articol al baronului de géba l'am mai căutat în oficiosul „Pester Lloyd“ și numai cu mare greutate l'am putut găsi, într'un diar unguresc, ca sĕ-l traducem și noi spre învĕțătură acelora, carĭ se légănă încă în ilusiunĭ față cu politica rassei dominante. Articolul pórtă titlul: *„Politica de naționalitățĭ maghiară și legea despre egala îndreptățire a naționalităților“*. Étă-l :

„Articolul de lege XLIV din 1868 în cestiunea egalei îndreptățirĭ a naționalităților, după cum am spus, s'a zidit pe temeiul legei dela 1849 și sub influența aceleia, în dilele de copilărie a nouei viețĭ constituționale, în urma defectuosității cunoscinței situațiunei, a mers, ce e drept, mai departe, decât a fost corect sĕ mérgă în mod conscient, din punctul de vedere al esigențelor *statului național maghiar-unitar*: — totușĭ, deja la crearea acestei legĭ, după cum arată desbaterile de-atuncĭ din camera deputaților — din considerațiunĭ, de-a asigura supremația națională maghiară — s'au înlăturat unele favorurĭ, carĭ în legea dela 1849 erau îndreptate direct împotriva *unității de stat și naționale.*

Nu se póte însĕ tăgădui, că nicĭ acéstă lege nu corĕspunde în totalitatea ei scopurilor tendinței îndreptate spre crearea și asigurarea *statului unitar național maghiar, cu tóte că naționalitățile nemaghiare au considerat'o ca atare, care nu le satisface cerințele.* De aicĭ a urmat apoi lupta, ce s'a pornit între apĕrătorii *statului național maghiar unitar* și între diferitele elemente centri-fugale, care duréză până în diua de astădĭ și va dura, căcĭ trebue sĕ dureze, până ce nu va fi constituit *statul național maghiar-unitar*, orĭ până ce, triumfând tendințele centrifugale ale naționalitaților, nu *se va prăbuși statul maghiar.* O resolvire pe jumĕtate, după părerea nóstră, nu póte esista, și deși audim în timpul din urmă, că naționalitățile nu cer mai mult, decât aplicarea literală a legei despre egala îndreptățire a naționalităților, — trebue sĕ fim lămurițĭ asupra punctului, că pentru ele acésta ar fi numai primul pas, pe când de altă parte ar fi renunțarea neîndoiósă la viitorul, crearea și asigurarea *statului național unitar maghiar.* Dér nu numai cu privire la interesele *statului național* nu se póte esecuta numita lege, — ci și pentru-că după cei 34 anĭ, de când s'a adus legea, viéța nóstră publică a trecut prin așa o schimbare, care a făcut imposibilă esecutarea literală a legei. Dispozițiile acestei legĭ astădĭ nu se pot aplica la relațiile vieții municipale; sfera de jurisdicțiune judecătoréscă, financiară, a învĕțămêntului și altele, de-atuncĭ a fost supusă la marĭ schimbărĭ: o întrégă serie a afacerilor a trecut în sfera de competență a statului, a fost trecută în resortul organelor statului, asupra cărora, ca amploiațĭ ai statului, drepturile și datoriile date municipiilor, nicĭ nu se pot transmite.

(Va urma.)

# SCIRILE DILEI.

— 28 Maiŭ v.

**„Agitație“ — „statariu“ — séu ce?** Sub titlul acesta „Unirea“ scrie: „Am pomenit în numĕrul trecut, că d-l Tokos, marele apĕrător al statului maghiar, a citat la sine pe câțĭ-va profesorĭ, acusațĭ, că au agitat cu prilejul maialului studenților, îndemnând pe elevĭ sĕ cânte versurĭ agitatorice și sĕ pórte tricolorul. Profesorii s'au presentat fiind însoțițĭ de distinsul nostru advocat Dr. Iuliu Maniu. In numele celor acusațĭ advocatul declară, că acusa e nefundată, profesorii îșĭ cunosc datorința de a supraveghia tinerimea și nu se simt obligațĭ a da sémă de faptele lor, decât superiorității lor, care e Mitropolitul. D-l Tokos în fața acestei declarații hotărîte, n'a mai sciut ce sĕ dică, decât că a dresat un proces verbal, ce i-l'a dictat advocatul și de-ocamdată afacerea s'a terminat. Dic „de-ocamdată“, de óre-ce dilele acestea diarele maghiare au și început a scrie de profesorii și studenții agitatorĭ din Blașiŭ, cerênd, ca ministrul sĕ ordoneze cercetare contra lor. Nu încape îndoială, că valurile șovinismului pornite dela Blașiŭ, vor fi la Pesta ca munții de marĭ și înfiorătóre. Góna contra portului național continuă, ar crede omul că suntem sub „statariŭ“. Joi au fost recuirațĭ la Blașiŭ *20 gendarmĭ*, carĭ umblau ca în vreme de reșmeriță pe stradele Blașului, băgând grózä în pacĭnicii țĕranĭ, carĭ veniseră la têrg. Are cunoscință d-l vice-comite de comediile acestea, ce le fac slujbașii d-sale din Blașiŭ? și n'are cumva de gând sĕ-i aducă la ordine? orĭ dóră s'au făcut cu aprobarea d-sale? Nu-i vorbă, trăim în epoca libertății.“

**Meeting poporal maghiar în Clușiŭ.** In diua de 1 Iunie s'a ținut în Clușiŭ un mare meeting poporal, convocat cu scop de a demonstra, cerênd ridicarea unui *monumeut pentru Kossuth.* S'au pronunțat cu acéstă ocasiune mai multe discursurĭ. Intre alții au vorbit în numele partidului independist deputatul *Barabás Bela*, care a dis între altele:

„Nu cunosc problemă mai sfântă, decât ridicarea statuei lui Kossuth. Avem nevoie de acéstă statue. *Națiunea acésta se aștéptă la dile triste, fórte triste.* Pentru-că, décă privesc în viitor și nu tocmai în viitorul îndepărtat, ci numai la acel unic om, *care va moșteni coróna Maghiarilor, mi-se stringe inima, căcĭ nicĭ încrederea, nicĭ speranța meu nu este legată de el, pentru-că trebue sĕ ne temem*, că într'ênsul se va continua ***politica odiósă seculară a dinastiei***; este nevoie așadér de acea statue, ca sĕ putem face pelerinaj la ea, sĕ sórbem speranță, putere, credință și încredere pentru dilele grele de încercărĭ, ce ne aștéptă.“

**Alegerea de episcop la Arad** se va face poimâne Joi. I. P. S. Sa Metropolitul I. Mețianu va merge la Arad, ca sĕ presideze alegerea. Metropolitul va fi însoțit de protopopii I. Papiu și I. Droc și de secretarul metropolitan L. Simonescu.

**Sfințĭ maghiarĭ espulsațĭ.** Se scrie din Fiume lui „Kel. Ert.“: In comuna *Grobnik*, locuită de Croațĭ, s'a întêmplat un lucru ne mai pomenit. In biserica din acea comună era deja de mai multe decenii aședate statuele sfinților Stefan și Ladislau. Preotul rom. catolic, permutat acolo nu de mult, neputênd tolera în biserică statuele acestor sfințĭ maghiarĭ, le-a scos afară de acolo. — Foile maghiare spun, că acest fapt n'are nevoie de comentar.

**Comisiunea pentru stabilirea impositului cl. III** pentru contribuabilii din comitatul Brașovului a început sĕ lucreze erĭ în 9 Iunie și îșĭ va continua lucrările până la 24 Iunie. În acéstă comisie este numit din partea ministrului de finanțe ca locțiitor de președinte d-l advocat Simion *Damian*, ér ca membru ordinar părintele R. *Verzea* din Satulung. Din partea viceșpanului e numit membru suplent păr. Iosif. *Comanescu* din Codlea. Cei-ce se cred nedreptățițĭ, trebue sĕ-șĭ facă reclamațiunile în persónă la comisiune.

**Elevĭ, carĭ trăiesc în concubinagiŭ.** Dintr'o comună din Bănat se scrie foilor din Budapesta, că învĕțătorul a descoperit un lucru, care dovedesce o mare imoralitate. Un elev în etate de doi-spre-dece anĭ trăia în concubinagiu cu o fată de aceeașĭ etate și acésta cu scirea părinților. Invĕțătorul a denunțat acest fapt ne mai pomenit autorităților.

**Tempestate cu grindină.** Din părțile *Dicio-St.-Mărtinului* ni-se scrie, că în 7 Iunie n. pe la órele 2 d. m. o mare tempestate cu grindină s'a descărcat pe valea Têrnavei-micĭ. Grindina era fórte mare și désă, a devastat hotarĕle comunelor, pe icĭ colo nimicind de tot sĕmănăturile de grâu. Grindina era la început de mărimea nucilor, după-care a urmat, alta în mărimea alunelor și bóbelor de cucuruz. Pe unele locurĭ a acoperit total suprafața pămêntului și topirea și a urmat numai târdiu spre séră. A pricinuit marĭ pagube și prin grădinĭ.

**Noŭă catastrofă în Martinique.** Din *Fort-de-France* se anunță, că acolo a fost érășĭ o mare erupțiune vulcanică. De-asupra orașului s'a lăsat o mare întunecime, care a durat 4 óre. Pămênturile dela Morue-Rouge sunt acoperite de noroiŭ fierbinte. Mai mulțĭ pescarĭ, dimpreună cu barcele, s'au prăpădit.

**Ucigaș înebunit** Inainte de asta cu șése sĕptĕmânĭ, s'a întêmplat că în Gherla la un botez, s'a luat la certă zidarul Daroczi cu gardianul dela penitenciar, Imbuzan. Daroczi, în furia sa a împlântat o scurmătóre de pipă în capul lui Imbuzan. Acesta, după grozave și îndelungate suferințe a murit dilele acestea, ceea-ce audind Daróczi a înebunit de părere de rĕu. El a fost transportat în casa nebunilor din Sibiiu.

**Maial în Bran.** Corpul învĕțătorilor dela școla capitală gr. or. română din Bran aranjéză un maial a treia di de Rosalii în alea de sub castelul proprietatea d-lui Dr. Iuliu Pușcariu. Venitul curat e destinat jumĕtate fondului bibliotecei școlare și jumĕtate înființândului fond de escursiunĭ școlare. Invitărĭ speciale nu se fac. Ofertele marinimóse se vor chita în publicitate. — *N. Runcan*, înv. dirig.

---

Dice, că a scris pentru toțĭ, începênd dela cei mai marĭ, până la cei mai micĭ cărturarĭ, însĕ din punct de vedere limbistic considerând lucrarea nu se póte dice că s'ar fi ridicat peste sfera literaturei poporale, de cât dóră cu unele idei, ce și le-a format din cele ce a cetit.

Se dice, că stilul e omul; acésta dicală se adeveresce și în acest manuscris, în care deși limba este cea poporală, e destul de curată și afară de puține cuvinte, precum: *alduit*, *pominoc*, *spodobesce* etc., nu e mestecată nicĭ cu strĕinisme, nicĭ cu construcțiunĭ strĕine.

Spune că nu a învĕțat nicĭ carte românéscă, nicĭ unguréscă, ci numai azbuchile, și mai departe și a câștigat sciința din cetit, fiindu-i dascal Dumnedeu. Asertiunea lui se pare a fi necontestabilă, căutând atât la cursul ideilor și a conceptelor, ce le-a avut, cât și la stil și la forma esternă a limbei, lipsind mai de tot articularea substantivelor, ceea-ce este o proprietate a stilului și a limbei poporale. Acésta împrejurare nu detrage însĕ din recerințele unei scrierĭ precum e și cea de față.

Un moment este ce se pare mai cu anevoie de esplicat. Cum de scriitorul spune, că nu a învĕțat nicĭ carte unguréscă, nicĭ altă carte, și totușĭ, — precum s'a putut vedé din cele produse pe fóia titulară, séu cel puțin puse în locul acesteia, — se află scrise cele ce le-am citat. Acésta împrejurare ne-a făcut sĕ admitem, că fóia titulară sĕ se fi pierdut și înlocuit cu alta. Orĭ décă acésta admitere nu are loc, cum de dedicațiunea — despre care asemenea amintisem, — e scrisă în trei limbĭ: latinesce, grecesce și ungaresce, și încă cu un stil în tóte trele limbile acceptabil?

Că cine a putut sĕ fie *Filip German* e greu de aflat, décă nu cumva ne-ar succede a afla orĭ din analele familiei Banfi, pe lângă, care s'a crescut și susținut, séu dóră din tradițiunea poporului de pe Câmpie unde e Ormenișul.

Cumcă scriitorul într'adevĕr s'a tras de aci arată, și stilul în care e scrisă cartea, avênd nuanțele vorbirei câmpenilor și folosirea esclusiv a timpurilor compuse în formarea verbelor.

Am puté sĕ scriem și mai multe despre acest manuscris, dér timpul, ocupațiunile și póte și neajunsul puterilor firesci în etatea la care am ajuns din darul lui Dumnedeu, face sĕ ne oprim aci, în credința, că am împlinit baremĭ în parte dorința scriitorului, încât am făcut cunoscută lucrarea lui, până când se va afla altul, care sĕ-l scie și sĕ-l pótă apreția și din alte puncte de vedere.

Am terminat cu scrierea nóstră la finea anului, prin urmare și la finea secolului XIX, cu speranța de a trece și în secolul XX, și décă vom fi vrednicĭ de a mai numĕra dile — din deosebitul dar dumnedeesc — încă și în secolul XX, în care toțĭ cei-ce trăesc astădĭ, când scriem, se vor puté lăuda că sunt din vécul trecut, — vom mai scrie și despre alte manuscrise de valóre, cum e de es. „antologionul“ etc. și divanul de Cantemir, tipărit în douĕ limbĭ: românesce și grecesce, în columne alăturate.

*Gherla*, Dec. 1900.

*Ioan Papiu.*

**Reuniunea meseriaşilor şi econo milor din Alba-Iulia** învită la Concertul împreunat cu dans, ce se va aranja în 16 Iunie st. n. 1902 (a doua ḑi de Rusalii) în grădina popilor. Inceputul la 7½ óre séra. Pentru comitet: Dr. Alesandru Fodor, preşedinte. Ioan Pampu, secretar. Ioan Roman, cassar. Preţul de intrare: Locul I. 2 cor. Locul II 1 cor. 60 fil. Locul III 1 cor. 20 fil. Locul de stat 60 fil. Bilete se pot procura la d-l P. S. Cirlea, ér séra la cassă. Venitul curat e destinat pentru cassa Reuniunii. Suprasolvirile se vor primi cu mulţămită şi quita pe cale ḑiaristică.

**Tragere la ţintă.** Mâne, 11 Iunie a c. reserviştii suplimentarĭ ai reg. Nr. 2 vor eşi în *Poiană la tragere la ţintă ca în timp de resboiü*, din care causă este sever interḑis a călca pe teritorul „Poianei" în timpul dela órele 5 a. m. până la 4 p. m.

## „Corda Fratres".

Ḑiarul „M. Szó" în numĕrul sĕu dela 17 Aprilie scriea următórele:

„Conducĕtorii Asociaţiei vechĭ, Capeleanu şi Vişoiu, vĕḑĕnd multele înfrângerĭ, s'au convertit la o direcţie mai pacĭnică şi presentându-se ḑilele acestea la Dr. Ludwig Rezsö, preşedintele „Cordei Fratres", l'au asigurat, *că se vor abţine de orĭ-ce mişcare naţionalistă.* Au declarat, că atât în Bucurescĭ, cât şi în Iaşĭ, ei vor organisa congresul şi s'au rugat, ca sĕ nu aprobe (Ludwig?), decât lista consulilor presentată de dênşiĭ. Fiind însĕ ei în majoritate, este de sperat, că în serbările congresului din Septemvrie nu se vor amesteca acordurĭ disonante".

Domnii Vişoiu şi Capeleanu au fost presentaţĭ colegilor lor prin nota ḑiarului maghiar într'o lumină nefavorabilă şi s'au simţit îndemnaţĭ a trimite numitului ḑiar următórea declaraţiune:

„Studenţii Ioan Vişoiu şi V. Capeleanu n'au făcut declaraţiĭ înaintea nimĕruĭ în sensul, că la proximul congres internaţional nu vor lua cuvêntul. Ei au promis numai, că atitudinea lor la congres va fi ireproşabilă, demnă de ei şi cavalerescă, şi că ei îşĭ vor susţine drepturile secţiei lor între limitele şi în spiritul statutelor federaţiunei.

ss. Ioan Vişoiu,
Victor Capeleanu".

„M. Szó" publică declaraţia studenţilor românĭ în traducere unguréscă, comentându-o în felul sĕu şi dându-i titlul de „olah csalafintaságok".

## Din comit. Turda-Arieş.

— Iunie 1902.

*Onorată Redacţiune!* Nu sciu, décă şi în alte comitate e, ca şi la noi în comitatul Turda-Arieş. Destul, că în neferi-citul nostru comitat, locuit în preponderanţă de Românĭ, faimosul fişpan grof Bethlen Geza cu subalternii sĕi, între carĭ şi vice-şpanul Dr. Betegh Miklos, ridicat la acéstă treptă mai numai prin ajutorul viriliştilor românĭ, în nisuinţa lor de a maghiarisa tótă suflarea din acest comitat, au făurit nisce statute în puterea cărora în fie-care comună trebue sĕ se înfiinţeze câte-o „societate de focarĭ" (pompierĭ).

In aceste societăţĭ e obligat a întra tot natul, parte bărbătéscă, născut dela anul 1862—1882, fără nicĭ o deosebire orĭ consideraţiune, — afară de preoţĭ. In tótă Dumineca după amiaḑĭ în convócă, respective constrîng, a-se aduna la esercitiu. Comanda, de sine se înţelege, e ungu-réscă şi numai unguréscă. Tot cel-ce din óre-care causă nu se presentă, orĭ nu se póte presenta, e pedepsit cu câte 2 cor. pentru fie-care absenţă.

De sub acest obligament destul de tiran, se póte sustrage însĕ orĭ-cine pentru o taxă anuală de *10 corône*. Se admitem, că într'o comună de 1000 suflete sunt numai 100 inşĭ, carĭ vrênd nevrênd trebue sĕ între în societatea focarilor. Din aceştia mai mult ca sigur cel puţin 40 de inşĭ, mai bucuros plătesc taxa de 10 cor. la an, decât sĕ fie hărţuiţĭ în timpul lăsat de Dumneḑeu spre recreare, decât sĕ se tundă, — care e condiţiune de împlinit — sĕ fie înjuraţĭ de notarii cercualĭ, décă greşesc ceva din causă, că nu înţeleg limba lui Arpad în care li-se comandă mişcările etc.

Aşa-déră 40 de inşĭ rĕscumpĕraţĭ la an de sub acest obligământ ar face 400 corône. Tóte comunele micĭ cu marĭ la olaltă se pot socoti cel puţin la 100 cu câte 1000 suflete în acest comitat. Acum décă numai 40% se rescumpĕră pe lângă taxa anuală de 10 corône, cifra celor rĕscumpĕraţĭ ar face 4000, ér sumuliţa de rescumpĕrare, nicĭ mai mult, nicĭ mai puţin de *40.000 corône*.

Ĕtă dér, că deşi în sine societăţile de focarĭ sunt fórte bune şi salutare, totuşĭ vĕḑĕnd modul cum puternicii ḑilei din acest comitat umblă a-le înfiinţa, şi inima cea de plumb încă trebue sĕ se revolteze. Aicĭ nu se urmăresce atât nobilul scop al ajutorului, ce-l pot presta aceste societăţĭ, celor loviţĭ de cruda sórte prin foc, cĭ mai mult numai maghiarisarea.

Amĕrîtul agricultor în timpul verei, décă voiesce sĕ-şĭ câştige mămăliguţa de lipsă pentru érnă şi sĕ pótă plăti statului grelele şi multele imposite, trebue sĕ lucre câte 18 óre pe ḑi în cele 6 ḑile din sĕptĕmână, Óre sĕ nu se amărescă în sufletul sĕu când vede, că nicĭ chiar în ḑiua de s. Duminecă nu are timp de recreare? Câţĭ din cei mai săracĭ trebue sĕ lucre preste tótă sĕptĕmâna în brazda altuia — spre a-şĭ puté cumpĕra o metretă de bucate, pe care până acum, cam Dumineca după amiaḑĭ o lua în spate şi mergea pe la morĭ, ca sĕ nu-şĭ strice ḑilele de lucru? Acum însĕ nu mai pot, căcĭ décă lipsesce dela *„jobra néz"*, *„jobra kanyarodj!" „vigyáz"* şi alte absurdităţĭ „patriotice", trebue sĕ pună 2 corône, pentru carĭ — décă nu le are în banĭ gata — la tómnă i-se vor vinde puţinii cucuruḑĭ orĭ chiar straele de pe pat ale femeii.

Ĕtă aşa şi chiar în presenţa mea li-s'a spus de notariul cercual la focarii din localitate, de óre-ce în sensul statutelor pentru absentările dela esercitiĭ etc. nicĭ o altă formă de pedépsă nu se primesce, ci numai banĭ şi érăşĭ banĭ.

Din causa asta mulţĭ, ca sĕ nu fie chinuiţĭ cu comande pe carĭ nu le înţeleg, şi fugăriţĭ în căldura înăduşitóre a verei, s'au anunţat, că mai bucuroşĭ plătesc taxa de 10 corône la an, decât sĕ facă parte din acea însoţire, care décă s'ar pune în alt mod în praxă, o ar îmbrăţişa cu căldură.

Intréga poporaţiune pe unde s'au încercat puternicii ḑilei a înfiinţa aceste societăţĭ, este deprimată, desperată şi fórte consternată. Ce mare serviciu ar face domnii advocaţĭ românĭ, carĭ locuesc pe teritoriul acestui nefericit comitat, décă ar lua în apĕrare causa sĕrmanului nostru popor şi s'ar nisui a mijloci dela ministeriu cassarea acestor comedii baremĭ pe timpul lucrului de câmp.

Cine nu vede óre şi în acéstă apucătură scopul vĕdit al maghiarisării fortate? Căcĭ, décă întradevĕr urmăresc domnii nobilul scop al ajutorului ce-l pot da focarii în casurĭ de arderĭ, pentru-ce nu instruéză pe Românĭ românesce? Pentru-ce dau drept orĭ-cui sĕ se scótă de sub acest obligămênt pentru banĭ? Pentru-ce constrîng a întra în aceste însoţirĭ şi pe ceĭ bolnăvicioşĭ şi neapţĭ?

Mi-am ţinut de datorinţă româéscă a-vĕ raporta despre nouele mĕsurĭ şoviniste, bine sciind, d-le Redactor cu câtă căldură primiţĭ spre apĕrare derepturile atacate ale sĕrmanului nostru popor.

*Un Român.*

## Concurs.

Pe basa conclusului p. VI al adunărei cercuale din 21 Iulie 1901 al despărţĕmêntului XV „Mociü" al „Asociaţiunei", se publică concurs pentru un premiu de 1 (un) galben, de cor. 20, ce se va conferi acelui învĕţător român confesional, care va dovedi, cel mai mare progres în cultivarea şcólei de pomărit. La concurs sunt admişĭ numai învĕţătorii de pe teritoriul acestui despărţĕmênt, anume cercurile administrative: Mociu şi Ormeniş. Şcóla de pomărit se va visita prin o comisiune şi pe basa raportului acesteia, comitetul va avé sĕ decérnă conferirea premiului. Terminul e 30 Iunie st. n. 1902. Petiţiunile sunt a se adresa direcţiunei despăţĕmêntului în Catina — Katona p. u. tot acolo. Predarea premiului se va face la adunarea cercului din acel an.

*Mociü* la 7 Iunie 1902.

*Ioan Banu,* vice-preşedinte. *Simeon Ciuca,* notar.

## Literatură.

I. *Formula jurandi valacika.* II. *„Şcóla e casa omului de omenie"*, de prof. Nicolae Sulică. Braşov, Tipografia Ciurcu & Comp. 1902.

D-l profesor Sulică, cunoscut publicului român din numĕrósele şi interesantele sale lucrărĭ istorice-literare, a scris pentru anuarul gimnasiului gr. or. român din Braşov a anului şcolar, ce espiră, un studiu istoric-literar asupra unei formule de jurămênt românéscă de prin mijlocul secolului XVIII.

Studiul acesta, împreună cu discursul festiv „Şcóla e casa omului de omenie" pronunţat de d-l prof. Sulică la sĕrbătórea aniversară a sf. Sofii, a fost tipărit în ediţie separată, într'o broşură 8⁰ mare de 17 paginĭ.

Formula de jurămênt românéscă, analisată de d-l profesor din punct de vedere istoric literar, deşi nu tocmai aşa de veche, formézǎ totuşĭ un preţios document şi din punctul de vedere al dialectului vigent înainte de asta cu 200 de anĭ prin părţile nordice ale Transilvaniei (Feldióra, comit. Solnoc-Dobâca). Studiul d-lui profesor însĕ se limitéză de astă-dată numai la momentele istorico-literare, lăsând probabil elementele dialectele pentru un alt studiu.

Douĕ momente sunt în deosebĭ pe carĭ le relevéză d-l profesor, şi anume: 1) amintirea deosebită a apostolului *Paul* în formula de jurămênt, din ceea-ce deduce esistenţa reminiscenţelor *bogumilice* la poporul român şi 2) invocarea *pilei şi a sării*, ceea-ce este o reminiscenţă dela străbunii noştri Romanĭ (mola salsa) şi simboliséză armonia conjugală. Interesantă este şi esplicarea, ce o dă d-l profesor proverbului ungurescu: *olt hagyta, mint Szt. Pál az oláhokat*, care se află şi la Saşĭ: *er hat sie verlassen, wie Sanct-Paul die Bloch* şi carĭ proverbe se aduc în legătură cu eresia Bogumililor, veneratorĭ ai apostolului Paul, şi pe care eresie, prin influenţa Saşilor luteranĭ şi a Ungurilor calvinĭ, Românii au părăsit-o.

Formula de jurămênt se află păstrată într'un compendiu manuscript de drept, mare parte latinesc, trecut din posesiunea lui Gheorghe Bariţiu (prin fiul sĕu Ieronim) în posesiunea gimnasiului din Braşov. (Nu înţelegem însĕ de ce se face în nota dela pag. 8 observarea neesactă, că acest compendiu l'ar fi întrebuinţat Gheorghe Bariţiu în decursul studiilor sale juridice la academia din Sibiiu, când este sciut, că Gheorghe Bariţiu n'a fost nicĭ un moment auditor al academiei din Sibiiu).

Discursul festiv este definiţiunea poporală românéscă a şcólei, cum a găsit'o d-l profesor în marea carte a înţelepciunei poporului, în proverbe, unde se ḑice, că *„Şcóla este casa omului de omenie"*.

Broşura d-lui prof. Sulică este vrednică de cetit.

— Despre *Cărţile funduare şi intabulări*, de Dr. Valer Moldovan. — Nr. 3 din Biblioteca Poporală a „Asociaţiunei". Preţul 30 banĭ.

## ULTIME SCIRI.

**Bucurescĭ**, 9 Iunie. Aicĭ se comentéză mult revocarea ministrului rus Fonton din Bucurescĭ. Motivul revocării se ḑice, că ar fi denunţarea lui la curtea din Petersburg, că, fiind un fervent catolic, nu face nicĭ o opoziţie propagandei catolice în România. Denunţarea s'a făcut din douĕ părţĭ, întâiü din partea fostului ataşat militar rus din Bucurescĭ, apoi din partea ambasadorului rus, Nelidoff din Constantinopol, pe lângă care a intervenit patriarchul Ioachim III. Pe patriarch l'a informat fostul Metropolit Ghenadie Petrescu, care a făcut nu de mult o lungă călĕtorie în Orient. Patriarchul la rêndul sĕu a adresat o scrisóre sf. sinod al bisericei ort. române. In locul lui Fonton va fi numit Krupensky, fost secretar la consulatul rusesc din Iaşĭ.

**Pretoria**, 9 Iunie. Statul major al guvernului transvaalian s'a predat. La depunerea armelor din partea Burilor în Standerton, generalul engles Hamilton a dat espresie admiraţiunei, ce o are întréga naţiune britanică faţă de lupta uriaşă a Burilor. Numĕrul armelor predate până acum e de 4342. — Aicĭ s'a sĕvĕrşit un Te-Deum pentru încheierea păcii, la care a participat Kitchener, 6000 Englesĭ şi mulţĭ burgherĭ.

## Diverse.

*Un oraş curios.* Cel mai curios oraş din Europa, ba póte din întréga lume, este oraşul Caracros din insula Irlanda şi aşeḑat lângă cósta ei occidentală. El este format de 17 sfărâmăturĭ de vapóre aruncate pe ţĕrmurĭ de furtunile oceanului Atlantic şi transportate în interiorul insulei de cătră locuitorĭ. Una din aceste locuinţe datéză din anul 1740. Singurul imobil al oraşului Caracros, care sĕ nu fie vre-un vechiü vapor, este biserica; acésta, însĕ, este făcută din trunchiurile arborilor aduşĭ de curentul Golf-Stream, din America. Acéstă regiune, bătută în permanenţă de vênturĭ extrem de violente, presintă încă o particularitate fórte curiósă; gardul tenurilor, în carĭ se cultivă cartofĭ, este făcut din lemne preţióse aduse de curentul maritim, şi fórte des se observă sghiaburĭ lucrate în blocurĭ masive de acaju.

*Ómenĭ-maimuţă.* In regiunea muntelui Ruwenzoro (Africa) se află nisce fiinţe primitive numite Munanzĭ, cu colórea feţei întocmai ca cuprul. Unghiul facial îl au fórte ascuţit şi umerii obrajilor eşiţĭ. Capul acoperit cu pĕr aspru, este aprópe drept la céfă. Ochii fórte apropiaţĭ între ei vin lângă nas şi le dă expresiunea fricei. Piciórele le au încovoiate şi scurte, ér mânile lungĭ peste mĕsură. Se asémănă în totul cu maimuţele. Munanzii sunt fórte înapoiaţĭ din punctul de vedere al inteligenţei şi trăesc în stare sĕlbatică. Limba Munanzilor este un fel de volapük. Munanzii sĕ întind astăḑĭ dela lacul Albert-Nyanza şi până la lacul Tanganika; ei au o colonie mare şi împrejurul vulcanului Elgon.

## Sosiţĭ în Braşov.

Pe ḑiua de 9 Iunie 1902.

Hotel Pomul verde: Dr. Oberth, medic, Sighişóra; Bratto, funcţ de fabrică, Bod; Brus, voiagior, Sibiu.

Hotel Europa: Retezar, Cluşiu; Steiner, Viena; Neu Pirchner, Viena, voiagiorĭ; Goga, comerciant, Câmpina; Demetrescu G. funcţionar, Câmpina; Thinell, fabricant de ghete, Lechnitz; Iockl comerciant, Viena. Dr. Cuban, medic, Câmpina.

Hotel Bucuresci: Rudappicz, Radvanyi, Laszlaner, Klein, voiagiorĭ, Budapesta; Bauer, Kaufmann, voiagiorĭ, Viena; Schvarz, Zsolna; Altenberg, Berlin; Lissai, Sibiu, voiagiorĭ;

Hotel Orient: Wurmer, comerciant, Budapesta; Polgár, proprietar, Jimbor; Bocskor, funcţ. la cărţile funduare, Făgăraş.

Hotel Grand: Schimberg, comerciant, Azuga, Wasgestian director la fabr. de zahar Mărăşeştĭ, Buna, funcţionar, Bucureştĭ.



*Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.*

*Redactor responsabil: Traian H. Pop.*

Nr. 3999—1902

# PUBLICAȚIUNE

**referitóre la proiectele pentru măsurarea dării de venit cl. III pro 1902-1904 și despre ordinea pertractărilor comisiunei pentru măsurarea dării. Aceste proiecte sunt espuse pentru a fi luate în vedere din partea publicului.**

Din partea subsemnatului oficiu de dare orășenesc sĕ aduce la cunoscință generală că în urma rescriptului direcțiunei financiare reg. ung. cu Nr. 2292?/III—1902 proiectele pentru măsurarea dării de venit cl. III. *în sensul §-lui 18 al art. de lege XLIV/883 sĕ pot lua în vedere de ori-cine la acest oficiu* **timp de 8 dile** *adică dela* **9 Iunie până inclusive la 16 Iunie** *a. c.*

Contra acestor proiecte se pot face eventuale escepțiuni atât referitor la darea proprie, cât și referitor la darea altor persóne. Escepțiunile, până la începerea lucrărilor comisiunei pentru măsurarea dării, sĕ fac la direcțiunea financiară reg, éră mai târdiu, la însași comisiunea pentru măsurarea dării.

Mai departe sĕ aduce la cunoscință, că comisiunea pentru măsurarea dării va statorii acéstă specie de dare ca for pe I-a instanță în ședințele, ce se vor ține în sala cea mică din casa Sfatului la dilele mai jos însemnate începênd totdéuna dela $^1/_2$8 óre a. m.

Ședințele comisiunei pentru măsurarea dărei fiind publice, la acele póte lua parte ori care solvent de dare.

Contribuabilii, se fac atenți, în propriul lor interes, de a se presenta punct $^1/_2$8 óre; căci décă comisiunea a trecut cu pertractarea peste posițiile sub cari ocur dânșii atunci observările contribuabililor respectivi nu se mai pot lua în considerare și astfel darea pentru cei întârziați, sĕ statoresce numai pe basa datelor, ce au stat comisiunei la disposiție.

Pertractarea referitóre la diferite grupe de meserii, sĕ va ține în dilele și în ordinea arătată mai la vale și anume:

## Ordinea pertractărilor

înaintea comisiunei orașului Brașov pentru statorirea dării pe anul 1902:

In **17 Iunie** (posițiile 1—67): Lemnarii, măsarii, aurarii.

In **18 Iunie** (posițiile 68—157): Móșele, tinichigii (instalatorii de conduc e de apă), bărbierii, păpucarii.

In **19 Iunie** (posițiile 158—243): Păpucarii, cismarii, mașiniști de treerat, fabricanții de bombóne și confetarii.

In **20 Iunie** (posițiile 244—412): Birjarii, năsiparii, cărăuși.

In **21 Iunie** (posițiile 413—476): Fotografii, strungarii, zugravii (de odăi și de firme), poleitorii, ștrefarii, artiștii de tablouri, meșterii de zidit, preparatorii de planuri de zidit.

In **23 Iunie** (posițiile 477—544): Petrarii, proprietarii și arêndașii de scalde și de școle de înotat, preparatorii de mídere, farmaciștii, vêndĕtorii de parfumuri, putinarii și pălărierii.

In **24 Iunie** (posițiile 545—602): Comersanții de mobile, perierii, urloerii, mănușarii, rotarii, ferarii, fabricanții de trasuri, grădinarii, bordelarii, petrarii, pardositorii, tocilarii, funarii, împletitorii de coșuri, cioraparii și ferarii.

In **25 Iunie** (posițiile 603—665): Compactorii, tipografiile, împărțitorii de cărți, librarii, împrumutătorii de cărți, negutătorii de hóre, negutătorii de póme și vindetorii de verdețuri.

In **26 Iunie** (posițiile 666—786): Vindĕtorii și comersanții de lapte, unt și brânzeturi, negutătorii de pesce și negutătorii ...

In **27 Iunie** (posițiile 787—855): Geisleri, postovarii; comersanții: de ape minerale, de vinuri, de pielărie, de mobile, negustorii de așternut de pat, magazinele de cabel, de chipuri și de mobile de fer.

In **28 și 30 Iunie** (posițiile 856—962), 1 Iulie (posițiile 963—1012): Comersanții: de pantofărie, de óse, pro ... de mână crudă, negutătorii de lemnărie, ... de oai, industriașii de albituri, de ... femeesci (modistele) și de lucru de mână, de modă, de manufacturi, de marfă eftină, de marfă cu riful, de lux, de coloniale și delicatesuri, bolte cu mărfuri mestecate. Comersanții: de spirt denaturat, de haine de modă bărbătesci și femeesci, de óuă și sticlărie, de mărfuri de cuhnă, comersanții de ferărie, de sare, de tutun și diverse mărfuri de tutun, comersanții de mașini de cusut, de biciele, de grâne și de acid carbonic.

In **2 Iulie** (posițiile 1012—1054): Fabricile: de pielărie, asfalt, cement, oțet, cleiŭ, ferĕstrĕu, mașini, lăcătarii de mașini, fabrici de mașini și de mobile de fer, delicheur, parchete, petroleu, postavuri, negustorii de postavuri fabricanții de postavuri, fabrici de săpun, de scaune, fabricanții de matrațe, de drot, de oțĕl, fabrici de țiglă, de gaz și casele de amanetare.

In **3, 4 și 5 Iulie** (posițiile 1055—1228): Cei-ce dau vipt, intreprenorii de hanuri, cârciumarii, (tot-deodată și greislerii), proprietarii de cârciume, vindĕtorii de beuturi, ospĕtarii.

In **7 Iulie** (posițiile 1229—1294): Cafegii, cârciumile firmei Friederik Czell și fii, vindĕtorii de beuturi din acelea, precum și fabricele lui de bere și cea de spirt.

In **8 și 9 Iulie** (posițiile 1295—1374): Măcelarii, cârnățarii, fabricanții de salam, tăietorii de miei și cojocarii.

In **10 Iulie** (posițiile 1375—1426). Cojocarii și tăietorii de miei, vindĕtorii de făinarii, mori: de artă, de pluă, (proprietarii și arêndașii), lăcătuși.

In **11 Iulie** (posițiile 1427—1477): Spălătoresele, orologierii, opticii, meșterii de organe, medicii.

In **12 Iulie** (posițiile 1478—1529): Advocații, notarii publici, remunerațiunile curatoriale, esecutorii conducĕtórele asilelor de copii, învĕțătorii privați, profesorii de musică și de limbi, învĕțătorii de dans, institutele de creștere.

In **14 Iulie** (posițiile 1530—1590): Brutarii, turtarii.

In **15 Iulie** (posițiile 1591—1640): Curățitorii de umblatori, hoherul, împrumutătorii de bani, schimbătorii de bani, băncile, tăetorii de pile, căldărarii aramarii, cusătorese și croitorese de haine femeesci și școlele de cusut și de lucru de mână și croitorii.

In **16 Iulie** (posițiile 1641—1682): Croitorii, espeditorii de poștă și alții espeditori, curelarii, producenții de sodă, pânzarii, întreprisele de înmormêntări, argăsitorii.

In **17 Iulie** (posițiile 1683—1774): Agenții: prin case, voiajori, voiajori comerciali și de asigurare.

In **18 Iulie** (posițiile 1775—2038): Instalatorii de apăducte, Gottceberii, țiganii musicanți, musicanții orășănesci, arêndașii de moșii.

In **19 Iulie** (posițiile 2039—2064): Sculptorii, conducĕtorii de afaceri, ingineri antreprenori, antreprisele de beton, de asfalt, scóterea gunoiului, transportarea petrișului și transportarea de lemne, întreprinderi de lemnării, de cumpĕrat paiuri de ziuri, presentări ocasionale și posițiile supletorii.

Comisiunea pentru măsurarea dării esamineză în ordinea statorită fasionările solvenților de dare și proiectele pentru măsurarea dării pregătite de direcțiunea financiară reg. și pe basa acestora și cu considerațiune la escepțiunile făcute de solventul de dare însuși, séu de alt-cineva, séu de representantul erarial precum și pe basa altor date ce eventual sunt la disposiție statoresce suma de dare a fie-cărui solvent de dare, carea încă în decursul ședinței o induce în consemnarea de dare respectivă și totdeodată și publică decisul sĕu în acéstă privință.

După publicarea decisului din partea comisiunei, solvenții de dare interesați au dreptul încă în decursul ședinței a sĕ pronunța décă în acéstă afacere voesc a *recura* la comisiunea pentru reclamațiuni, și décă da sĕ arete și motivele în privința acésta.

In sensul de mai sus póte sĕ se declare ori-care dintre solvenții de dare presenți, și anume, nu numai în propriul sĕu interes, ci și în interesul altuia décă crede că în suma de dare statorită pentru sine séu pentru altul află vre-o disproporțiune.

Pentru motivarea în scris a recursului unui recurent, care a fost present la pertractare, sĕ acórdă un termin de 8 dile socotit dela publicarea decisului.

Acel solvent de dare, care n'a fost de față la pertractarea afacerei sale din partea comisiunei póte face recurs în contra decisului comisiunei în termin de 15 dile dela afișarea consemnării solvenților de dare pe pórta dela casa de ședințe a comisiunei.

Acest recurs sĕ înaintéză la direcțiunea financiară reg.

In acele casuri, în cari, comisiunea pentru măsurarea dării a decis urcarea dării peste suma proiectată de direcțiunea financiară reg., interesantul, nepresent la publicarea decisiunei în afacerea sa, e de a sĕ încunosciința despre acésta separat și cu adeverință de intimare prin o resoluțiune în scris, cu adausul, că intenționând a recura contra acestui decis, recursul în acéstă privință are a și-l înainta în scris în termin de 8 dile dela înmanuarea resoluțiunei la referentul de dare séu la substitutul acestuia.

Acei solvenți de dare însĕ, cari nu locuesc în comuna (orașul) în a cărui consemnare li s'a statorit darea și n'au fost presenți la ședință, se vor încunosciința despre decis în scris, ér contra acestuia 'și pot înainta eventualele lor recurse la direcțiunea financiară reg. în termin de 15 dile dela primirea resoluțiunei.

Recursul nu împedecă încassarea dării statorite; décă însĕ suma de dare. ce constitue obiectul recursului e mai mare decât cea din anul precedent, — apelația pentru diferința acestor douĕ sume are loc întra — dominium.

Partidele solvente de dare pot ridica incuse verbal séu în scris contra decisiunilor comisiunei pentru reclamațiuni.

Astfel de incuse sunt a sĕ înainta la direcțiunea financiară în termin de 15 dile dela tinimarea decisiunei dela comisiunea pentru reclamațiuni; asupra acestor incuse decide tribunalul administrativ reg. ung.

Incusele n'au putere de suspens (§. 34 Art. de lege XLIV ex. 1883).

Brașov, 6 Iunie 1902.

**Oficiul de dare orășănesc.**

---

Sz. 2940—1902.
tlkv.

## Árverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy „Furnica“ tak. pénztár végrehajtatónak Mihaila György a György gridi lakos végrehajtást szenvedő elleni 148 kor. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. trvszék (a sárkányi kir. jbiróság) területén fekvő, a gridi 588 sz. tljkvben végrehajtást szenvedett és Mihaila Achim 1 György kiskoru nevén álló 90, 91 hrsz ingatlanra 329 kor., a gridi 44 sz. tljkvben Mihaila Achim György kiskoru Undea Györgyné, Popa Petruné Mihaila Anna. Irimia kiskoruak és Undea Costantin nevén álló 640 hrsz. ingatlanra 16 korona, a

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 802 | hrsz. | ingatlanra | 49 | kor. | 6287/1 | hrsz. | ingatlanra | 1 | kor. |
| 1117 | „ | „ | 30 | „ | 6581 | „ | „ | 13 | „ |
| 1226 | „ | „ | 32 | „ | 6642 | „ | „ | 13 | „ |
| 1376 | „ | „ | 12 | „ | 7188/3 | „ | „ | 23 | „ |
| 1383/1 | „ | „ | 35 | „ | 7188/6 | „ | „ | 44 | „ |
| 1708 | „ | „ | 18 | „ | 7244/3 | „ | „ | 16 | „ |
| 1956 | „ | „ | 44 | „ | 7393 | „ | „ | 44 | „ |
| 2136/2 | „ | „ | 1 | „ | 7679 | „ | „ | 16 | „ |
| 2137 | „ | – | 5 | „ | 7687 | „ | „ | 39 | „ |
| 2257 | „ | „ | 20 | „ | 7695 | „ | „ | 38 | „ |
| 2285 | „ | „ | 15 | „ | 8030 | „ | „ | 25 | „ |
| 2641/1 | „ | „ | 16 | „ | 8036 | „ | „ | 28 | „ |
| 2644/2 | „ | „ | 16 | „ | 8059 | „ | „ | 19 | „ |
| 2650/1 | „ | „ | 14 | „ | 8072 | „ | „ | 08 | „ |
| 2651/1 | „ | „ | 14 | „ | 8241/1 | „ | „ | 24 | „ |
| 2952 | „ | „ | 35 | „ | 8251/2 | „ | „ | 12 | „ |
| 3 47/1 | „ | „ | 10 | „ | 8514 | „ | „ | 37 | „ |
| 3237 | „ | „ | 14 | „ | 8515 | „ | „ | 36 | „ |
| 3646/1 | „ | „ | 11 | „ | 861?/1 | „ | „ | 11 | „ |
| 3650/1 | „ | „ | 8 | „ | 8632/1 | „ | „ | 22 | „ |
| 3891 | „ | „ | 10 | „ | 8767 | „ | „ | 5 | „ |
| 3911 | „ | „ | 9 | „ | 8999 | „ | „ | 18 | „ |
| 4166 | „ | „ | 44 | „ | 9064 | „ | „ | 21 | „ |
| 4517/3 | „ | „ | 4 | „ | 9123 | „ | „ | 13 | „ |
| 4526, 4527 | „ | „ | 15 | „ | 9250 | „ | „ | 13 | „ |
| 4532, 4533 | „ | „ | 8 | „ | 9442 | „ | „ | 16 | „ |
| 5239/3 | „ | „ | 12 | „ | 9592/1 | „ | „ | 20 | „ |
| 5239/4 | „ | „ | 12 | „ | 9767 | „ | „ | 32 | „ |
| 5457/1 | „ | „ | 56 | „ | 9908 | „ | „ | 60 | „ |
| 5662/1 | „ | „ | 02 | „ | 10033 | „ | „ | 27 | „ |
| 5919 | „ | „ | 27 | „ | 10120/2 | „ | „ | 28 | „ |
| 6087 | „ | „ | 57 | „ | 10227 | „ | „ | 34 | „ |
| 6091, 6092 | „ | „ | 08 | „ | 10713 | „ | „ | 6 | „ |
| 6095 | „ | „ | 3 | „ | 10806 | „ | „ | 15 | „ |
| 6098 | „ | „ | 7 | „ | 10861/2, 10862 | | „ | 32 | „ |
| 6130/1 | „ | „ | 16 | „ | 11172 | „ | „ | 18 | „ |
| 6156/1 | „ | „ | 4 | „ | 11388, 11389, | „ | „ | 57 | „ |
| 6204 | „ | „ | 10 | „ | 11390 | „ | „ | | |
| 62 2 | „ | „ | 19 | „ | 11445 | „ | „ | 13 | „ |
| 6267 | „ | „ | 17 | „ | 11475 | „ | „ | 18 | „ |
| 6283 | „ | „ | 3 | „ | 11501 | „ | „ | 3 | „ |

koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1902 évi Junius hó 21-ik napján délelőtt 9 órakor** Grid községben megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1902 évi május hó 26-ik napján.

**A kir. jbiróság mint tlknyvi hatóság.** Schupiter
kir. albiró.

(558,1—1)

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.